

Ikke katastrofe, men grunn til å følge med

Av: klima- og miljødirektør Bjørnar Wiseth og seniorrådgiver Leif Inge Paulsen

Den siste tiden har det kommet frem en del påstander om at Namsvassdammen i Røyrvik kan medføre en katastrofe for Namsen. I dette innlegget kommer Statsforvalteren med noen betraktninger og vurderinger.

Bygging av ny Namsvassdam. Foto tatt 7.6.2018 av Fylkesmannen i Trøndelag.

I 2015 ga Statsforvalteren en tillatelse til utslipp i forbindelse med etablering av ny Namsvassdam. Det ble da stilt krav om slam- og oljeavskilling av driftsvatnet fra boringen av omløpstunell, samt til at arbeidene måtte utføres på en så skånsom måte som mulig for å begrense spredning av finpartikulært materiale.

Flere rapporter peker på at det har vært stor avdrift av partikler og slam fra arbeidene. Vi må nok forvente at slamflukt og sedimentasjon kommer til å medføre negativ effekt på vannmiljøet lokalt, bl.a. fordi finstoff tetter igjen bunnsstrat og dermed påvirker bunndyrsamfunnet.

Liten påvirkning på vann og økologi

Nedenfor Namsvassdammen er Namsen i perioder nærmest tørr, da det ikke er krav om minstevassføring der om sommeren - så lenge det er minst 12 m³ i Namsen ved Bjørnstad. Nedenfor damfoten, samt i et sig fra steinbruddet like ved dammen, er det påvist for høyt innhold av kobber og krom i vatnet. Ellers har tilstanden med tanke på metaller i Namsen så langt vært god. Det viser blant

annet resultatet av fem vannprøver som er tatt i Børgefjell nasjonalpark. Alle prøvene viste god tilstand med tanke på krom.

I forbindelse med ombygging av Nedre Fiskumfoss er det i perioden 2019-2020 tatt ut i alt 10 prøver ved 20 stasjoner. Disse er undersøkt bl.a. for arsen, kadmium, krom, kobber, nikkel, bly, sink og kvikksølv. Alle viste svært god eller god tilstand. Undersøkelser gjennomført i 2018 og 2019 viser at det hittil har vært liten påvirkning på biologien (bunndyr og fisk) i på strekningen fra Namsvassdammen og ca. 4 km nedstrøms.

Naturlig høyt metallinnhold i berggrunn og i elvesedimenter

Det er dog funnet høye verdier av særlig krom og nikkel i elvesedimenter nedstrøms Namsvassdammen. Veilederen for å vurdere metallinnhold i sedimenter tar imidlertid ikke høyde for lokale naturlige variasjoner i metallinnhold som følge av metallholdig berggrunn. Også ved referansestasjoner uberørt av anleggsarbeidene finner man verdier av krom og nikkel i sedimenter over grenseverdien for god tilstand.

Nye vannmiljøundersøkelser i 2021

Statsforvalteren frykter ikke en «katastrofe for Namsen», men vi mener situasjonen må følges opp. Namsen renner gjennom Børgefjell nasjonalpark, hvor det er særlig ønskelig med godt vannmiljø. Det må avklares om partikkelavdriften over tid medfører redusert utbredelse og tetthet av arter, og evt. oppkonsentrering av tungmetaller i organismer utover nivået man finner i upåvirkede deler av vassdraget.

Det må også gjennomføres en risikovurdering av sedimentet, for å avklare om dette utgjør en risiko for miljø og spredning til omgivelsene.

Statsforvalteren har derfor pålagt NTE å gjennomføre nye vannmiljøundersøkelser i 2021, samt risikovurdering av sedimentet. Dette for å innhente mer kunnskap om mulige økologiske effekter av dambyggingen. Resultatene avgjør om det er grunnlag for å gjennomføre tiltak.